

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

СТАСИК СНИЖАНА ВІТАЛІЇВНА

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

071 «Облік і оподаткування»

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Лещук Галина Василівна

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Рецензент: доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Дмитришин Леся Ігорівна

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Захист відбудеться «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

_____ (підпис) (ім'я та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Економічна сутність та облікова політика витрат і доходів

1.2. Класифікація доходів, витрат, фінансових результатів як основа організації їх обліку та аудиту

1.3. Роль фінансового обліку та аналізу в діяльності підприємства

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СИСТЕМИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ КП «ДОЛИНСЬКЕ ВИРОБНИЧЕ УПРАВЛІННЯ ВОДОПРОВІДНО-КАНАЛІЗАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА»

2.1. Загальна характеристика КП «Долинське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства» та особливості організації обліку комунального підприємства

2.2. Облік витрат та особливості калькулювання комунальних послуг

2.3. Облік доходів отриманих від реалізації комунальних послуг

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ КП «ДОЛИНСЬКЕ ВИРОБНИЧЕ УПРАВЛІННЯ ВОДОПРОВІДНО-КАНАЛІЗАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА»

3.1. Основні напрями вдосконалення системи обліку та аналізу на КП «Долинське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства»

3.2. Удосконалення методики аудиту доходів, витрат та фінансових результатів

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах, що склалися в українській економіці на сьогоднішній день, переважна більшість підприємств комунальної форми власності є збитковими, і потребують значної та постійної підтримки з боку держави та органів місцевого самоврядування. Однак, саме вони є основоположною ланкою надважливого сектору економіки України, оскільки їх діяльність має соціальну спрямованість, а споживачами їх послуг є переважна більшість населення держави.

Останнім часом, задля підвищення ефективності діяльності комунальних підприємств, активно впроваджується процес реформування даної сфери. Попри це, діяльність значної частини комунальних підприємств й надалі залишається збитковою, а якість послуг, які вони надають є вкрай низькою.

З метою підвищення ефективності функціонування, а також вдосконалення системи контролю, бухгалтерського обліку та управління доходами і витратами на підприємствах комунальної форми власності, необхідною є організація більш ефективного менеджменту в частині управління наявними ресурсами та пошук додаткових джерел фінансування своєї господарської діяльності.

Саме тому, питання обліку та аналізу доходів і витрат підприємств комунальної форми власності є достатньо актуальним в умовах сьогодення, що і сприяло вибору теми дослідження, визначення мети та завдань роботи.

Метою роботи є визначення теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку і аналізу доходів та витрат комунального підприємства, а також розробка пропозицій та шляхів їх удосконалення.

Поставлена мета зумовила постановку наступних завдань:

1. проаналізувати сучасні підходи до обґрунтування економічної сутності доходів, витрат, фінансових результатів;
2. навести класифікацію доходів, витрат та фінансових результатів як фундаменту організації їх обліку;

3. проаналізувати роль фінансового обліку та аналізу для підприємств;
4. дослідити та охарактеризувати діяльність комунального підприємства;
5. провести облік витрат та доходів, а також дослідити особливості калькуляції комунальних послуг;
6. проаналізувати основні напрямки вдосконалення системи обліку та аналізу доходів та витрат в комунальному підприємстві;
7. запропонувати проект змін та обґрунтувати його доцільність.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку доходів і витрат на підприємстві КП «ДВУВКГ».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних, організаційних та практичних аспектів обліку і аналізу доходів та витрат комунального підприємства.

Методологічна база дослідження. Методологічною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань бухгалтерського обліку витрат та доходів комунальних підприємств, нормативно-правові акти, що регулюють дану проблематику.

Галузеві аспекти витрат досліджували провідні науковці, серед яких П. Атамас, І.О. Белебеха, І. Білоусова, М.Т. Білуха, О.Ф. Буфетова, І.О. Бланк, Т. Войтенко, П.М. Герасим, В.М. Домбровський, Г.П. Завгородній, В.Б. Івашкевич, Г.Г. Кірейцев, О.С. Коцюба, О.В. Латішева, Ю.Я. Литвин, В.Г. Лінник, В.Лень, В.Б. Моссаковський, Л.В. Нападовська, Ю.І. Осадчий, М. Павлишенко, Г.О. Партин, В.Ф. Палій, М.С. Палюх, О.О. Пилипенко, С.В. Скрипник, Л.К. Сук, Н.М. Ткаченко, П.Я. Хомин, Ю.С. Цал-Цалко, А.В. Череп, М.Г. Чумаченко, В.О. Шевчук, А. Ягурова, Л.М. Янчева та інші, проте низка питань залишається невирішеною і вимагає дослідження.

Дослідженню доходів присвячена значна кількість наукових праць як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, зокрема: І. А. Бланка, Ф. Кене, А. Смут, Д. Рікардо, Т. Лене́йко, Л. Г. Ловінської, С. Панчишин, А. М. Соколовської, О. О. Терещенко, Т. І. Єфименко, Ф. О. Ярошенко.

Методи наукового пізнання. В процесі дослідження у дипломній роботі використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи дослідження такі, як: діалектичний метод пізнання, індукції та дедукції, наукової абстракції, системний аналіз, система показників та оціночний метод, методи причинно-наслідкового зв'язку і порівняння, статико-економічний метод.

Практичне значення проведеного в бакалаврській роботі дослідження; апробація результатів роботи. Практичне значення запропонованих рекомендацій щодо вдосконалення методології управлінського обліку та аудиту дозволить максимально ефективно організувати прогнозування та управління доходами, витратами та результатами господарювання досліджуваного державного підприємства.

Відомості про структуру й обсяг бакалаврської роботи, кількість таблиць, рисунків, додатків, використаних літературних джерел). Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Робота викладена на 75 сторінках, містить 7 таблиць, 10 рисунків, 2 додатки. Список літератури включає 42 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «Теоретико-методологічні основи обліку і аудиту доходів, витрат та фінансових результатів» досліджуються економічна сутність, облікова політика витрат і доходів, класифікація доходів, витрат, фінансових результатів як основа організації їх обліку та аудиту і роль фінансового обліку та аналізу в діяльності підприємства. Основним завданням класифікації доходів, витрат і фінансових результатів є надання інформації для бухгалтерського обліку, аудиту, економічного аналізу для ефективного управління компанією та прийняття управлінських рішень. Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів і стратегії покращення фінансових показників.

У розділі 2 «Аналіз та оцінка системи обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності КП «Долинське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства» наведена загальна характеристика КП «Долинське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства» та особливості організації обліку комунального підприємства, зокрема обліку доходів і витрат. Надання послуг централізованого водопостачання та водовідведення населенню, підприємствам та організаціям згідно укладених договорів та діючих тарифів є основним видом діяльності підприємства.

У розділі 3 «Напрями удосконалення системи обліку та аналізу доходів та витрат КП «Долинське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства» запропоновано основні напрями удосконалення методики аудиту доходів, витрат та фінансових результатів на КП «ДВУВКГ». Для побудови ефективної бюджетної системи на даному підприємстві доцільно було б виділити систему збалансованих показників стратегічного та оперативного планування. Така система дозволить поєднати стратегічні цілі та оперативне планування, усунути недоліки стандартного бюджету та реагувати на активні зміни зовнішніх і внутрішніх фінансових параметрів.

ВИСНОВКИ

Будь-який суб'єкт господарювання не може проводити свою діяльність без витрат. Витрати – це зменшення економічних вигод внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань перед джерелами коштів, що спричиняє зменшення капіталу (за винятком зменшення капіталу за рішенням власника, його вилучення або розподілу).

Господарська діяльність підприємства – основна діяльність, яка пов'язана з виробництвом чи реалізацією продукції (товарів, послуг), що є основною метою діяльності підприємства та забезпечує переважну частину доходів. Для порівняння ефективності операційної діяльності суб'єктів господарювання необхідно провести аналіз успішності її здійснення.

Основними завданнями організації обліку витрат і доходів і фінансових результатів діяльності підприємства є забезпечення:

- правильне визначення та достовірна оцінка витрат, доходів і фінансових результатів діяльності;
- відокремлення витрат, доходів і фінансових результатів діяльності за окремими класифікаційними групами;
- правильне та повне документальне оформлення та своєчасне відображення в облікових регістрах витрат, доходів і фінансових результатів діяльності;
- контроль за правильністю визначення фінансового результату від регулярних операцій та надзвичайних подій; - надання повної та достовірної інформації про витрати та доходи від діяльності та про наявність та використання чистого прибутку (непокритих збитків) для цілей управління.

Оцінка доходів, витрат і фінансового результату суб'єкта господарювання є одним із найважливіших напрямків оцінки ефективності його діяльності. Це основний інструмент, за допомогою якого система управління компанією оцінює, наскільки суб'єкт господарювання досяг очікуваної мети. Така оцінка доходів, витрат і фінансових результатів проводиться з метою

отримання інформації про поточний стан фінансово-господарської діяльності та розробки заходів щодо її прогнозування на перспективу. Основним джерелом інформації для прийняття ефективних управлінських рішень є обліково-аналітична система кожного суб'єкта господарювання.

Систематичний комплексний фінансовий аналіз дозволяє підприємству визначити ефективність фінансових результатів діяльності за певний період, виявити критичні показники у фінансовій діяльності та знайти шляхи їх усунення, нехтуючи аналізом фінансового стану підприємства. Компанії можуть викликати вкрай негативні показники, такі як: неефективне використання фінансових ресурсів, низька платоспроможність компанії, низька якість продукції чи послуг, недотримання умов постачання та реалізації продукції, зниження рентабельності компанії, зобов'язання та банкрутство.

Організацію бухгалтерського обліку господарської діяльності в досліджуваному КП «ДВУВКГ» здійснює підрозділ бухгалтерії (бухгалтерія), до функцій якого входить: контроль за господарським використанням трудових, матеріальних, фінансово-господарських ресурсів; організація обліку основних засобів, грошових коштів, товарних цінностей, своєчасне відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з їх рухом, облік витрат, доходів, виконання робіт, послуг.

Метою калькулювання витрат на надання платних послуг досліджуваним підприємством є обов'язкове складання планових калькуляцій та отримання даних про собівартість одиниці продукції для ціноутворення, контролю собівартості та визначення прибутку.

В цілому слід підкреслити, що проведені дослідження організації бухгалтерії КП «ДВУВКГ» свідчать про позитивне ставлення працівників бухгалтерії до своїх завдань та правильну організацію бухгалтерського відображення всіх господарських операцій, пов'язаних з наданням та реалізацією послуг.

Для побудови ефективної бюджетної системи на даному підприємстві доцільно було б виділити систему збалансованих показників стратегічного та

оперативного планування. Така система дозволить поєднати стратегічні цілі та оперативне планування, усунути недоліки стандартного бюджету та реагувати на активні зміни зовнішніх і внутрішніх фінансових параметрів.

Завдяки реалізації системного підходу досліджуване підприємство КП «ДВУВКГ» зможе отримати певні переваги, а саме:

- повний, достовірний облік фактичних доходів, витрат від надання господарських послуг, витрат періоду та невиробничих витрат;

- синхронізація облікових, аналітичних, планових, контрольних-управлінських ланок підприємства та прийняття ефективних управлінських рішень з метою економії ресурсів;

- дієвий та якісний контроль за ефективним використанням коштів підприємства відповідно до встановлених норм щодо доходів і витрат, визначених фінансовим планом, за рахунок оперативного доступу до необхідної достовірної інформації;

- правильне ведення обліку витрат на послуги підприємства та складання звітних аркушів витрат відповідно до нормативних актів щодо обліку витрат на послуги з метрологічної діяльності та визначення відповідності продукції та послуг, систем менеджменту;

- перевірка виконання планів витрат на надані послуги, виявлення відхилень і резервів зниження витрат;

- виявлення та усунення недоліків в організації бухгалтерського обліку, контролю за доходами і витратами в державному товаристві;

- попередження перевитрат і помилок у процесі обліку і споживання ресурсів, контроль за доходами і витратами центру, спрямований на економію ресурсів і підвищення рентабельності виробництва.

Практичне значення запропонованих рекомендацій щодо вдосконалення методології управлінського обліку та аудиту дозволить максимально ефективно організувати прогнозування та управління доходами, витратами та результатами господарювання досліджуваного державного підприємства.

СПИСОК ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурковська А.В. Економічна сутність фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств України / А.В. Бурковська, В.І. Жигало // Modern economics. – 2018. – №8. – С. 29–36. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2018_8_5
2. Дранус В. В., Дранус Л. С. Маркетингова складова при розробці бюджету діяльності суб'єктів господарювання / В. В.Дранус, Л. С. Дранус // Агросвіт. – 2021. – №15. – С. 36–43.
3. Карченкова О.Л. Типові помилки в обліку фінансових результатів підприємства: виявлення і запобігання / С.В. Карченкова, М.Т. Шендригоренко, // Економіка та суспільство. – 2018. – № 14. – С. 912–915.
4. Крихтіна Ю.О. Впровадження системи бюджетування в управління зовнішньоекономічною діяльністю залізничного транспорту / Ю.О. Крихтіна, С.О.Староватова, С.С. Чайка // Економіка і суспільство. – 2018. – Випуск 18. – С. 429–437.
5. Латишева О.В. Витрати підприємств: суть, сучасні підходи до їх оцінки та управління / О.В. Латишева, Є.О. Підгора // Вісник економічної науки України. – 2018. – № 2 (35). – С. 113–120.
6. Мулик Т. О. Методичні підходи до аналітичного забезпечення управління доходами / Т. О. Мулик // Агросвіт. – 2020. –№ 6. – С. 77–86. – URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3130&i=8>.
7. Назаренко О.В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку / О.В. Назаренко, Р.В. Лукаш // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 22. – С. 19–25.
8. Никифорак І. І. Удосконалення методики аудиту прибутку / І. І. Никифорак, М. М.Танасієва // Економічний простір. – 2021. – №171. – С. 93–98.
9. Овод Л.В. Бюджетування витрат як інструмент ефективного управління науково-виробничими центрами стандартизації, метрології та сертифікації України / Л.В. Овод, І.В. Ткачук // Економіка, освіта, технології в контексті глобальних викликів. Матеріали міжнародної науково-практичної

конференції. (23-24 вересня 2021 р. м. Черкаси). – Черкаси: ЧДБК, 2021. – 462 с.

10. Овод Л.В. Удосконалення управлінського обліку фінансових результатів науково-виробничих центрів стандартизації, метрології та сертифікації України / Л.В. Овод, І.В. Ясінська // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : VII Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 27 листопада 2021 р.) : тези доповідей. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. – 168 с. – С. 36–37.

11. Скрипник С. В. Облік витрат за центрами відповідальності як засіб посилення управлінської орієнтації обліку / С.В. Скрипник. // Приазовський економічний вісник. – 2019. – Випуск 2(13). – С. 369–375.

12. Фостолович В. А. Місце управління витратами в сучасній системі управління підприємством/ В. А. Фостолович , О. О. Сімаков // Економіка та держава. – 2019. – № 10. – С. 36–45.

13. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (Редакція станом на 01.01.2018) // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

14. Податковий кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затв. Наказом Мінфіну України від 29.11.1999 р. № 290. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затв. Наказом Мінфіну України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318 зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

18. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку

платних послуг, які надаються комунальними установами, що належать до сфери управління Державного агентства водних ресурсів» від 26.10.2013р. №1101. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

19. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України (№73) від 07.02.2013. – В редакції від 10.08.2021 // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

20. Щодо суттєвості у бухгалтерському обліку і звітності: Лист Міністерства фінансів України (№04230-04108) від 29.07.2003 // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4108201-03#Text>

21. <https://rada-dolyna.gov.ua/documents/pro-diyalnist-kp-vodokanal-dolynskoyi-miskoyi-rady-za-2021-rik/> – офіційний сайт Долинської міської ради